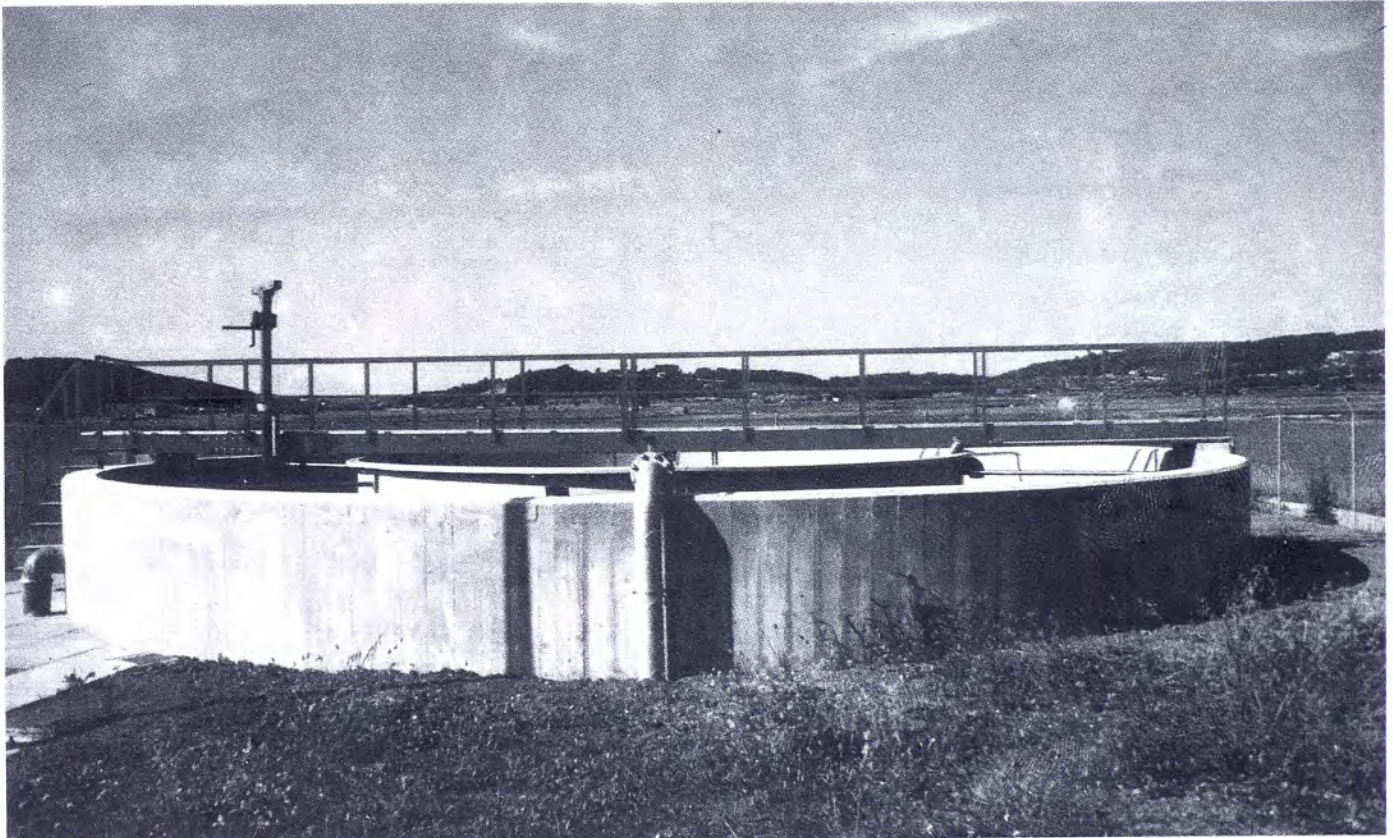

DAMUNT DAMUNT

REVISTA D'INFORMACIÓ LOCAL

SANT JOAN - MAIG 1994 - Nº 36

Fou inaugurada la Depuradora

Guillem Morlà
Cuesta un
insubmís
«Santjoaner»

Millores a la
carretera
Sant Joan -
Vilafranca

Presentació
del
curtmetratge
«ASTA»

DAMUNT DAMUNT

Revista d'Informació local
SANT JOAN (Mallorca)

Maig 1994 - Núm. 36
Depòsit legal PM-673-1991

Domicili:

Major, 68
07240 Sant Joan (Mallorca)
Tel. 52 61 83

Director:

Miquel Florit Huguet

Col.laboradors:

Antoni Amengual Barceló
Antònia Amengual Salvà
Francesc Alzamora Bauzà
Joan Barceló Serra
Margalida Bauzà Bover
Guillem Company Bauzà
Gabriel Company Gayà
Nino Company Pérez
Carles Costa Salom
Josep Estelrich Costa
Catalina Lluïsa Gayà Bauzà
Antònia-Pilar Mas Jaume
Cati Fullana Matas
Gabriel Monserrat Monserrat
Catalina Jaume Ginard
Joan Jaume Nigorra
Bàrbara Matas Sastre
Joan Matas Sastre
Guillem Bou Mas
Joan Gayà Matas
Antònia Torrens Jaume
Maria Ordinas
Marc Vidal Bonet

Imprimeix:

ETIRRENA, S.A.

TEL: 55 52 12

C/ Pintor Joan Gris, nº 2
MANACOR

Tirada: 400 exemplars

CONTINGUT

NOTICIES LOCALS	3
ALTRES INFORMACIONS	13
POEMES, GLOSES I GLOSADORS	14
ENTREVISTA	15
CARTES AL DIRECTOR	16
AVISOS I COMUNICATS	17
COL.LABORACIONS	17
- Els rectors de Sant Joan (ss. XVI-XIX)	
- Els segons matrimonis	
- VII Temporada d'òpera	

Moto Cross

El passat diumenge dia 24 es va celebrar a Sant Joan el Moto Cross Primavera organitzat per la Penya motorista que era puntuable per al Campionat de Balears i comptava amb el Gran Premi "Motos del Barrio". Trenta pilots repartits entre les diferents categories donaren presència a la parrilla de sortida i entre ells els millors de les illes.

La competició fou molt disputada i cal afegir que en les tres cilindrades es donà la mateixa classificació en cada una de les mànegues referents als tres primers classificats, no obstant això l'alternància en qualcunes de les voltes per part dels tres primers donà emoció a la prova sobretot en la cilindrada de 125 cc.

Classificació: En 80 cc. i juvenils

1er dorsal	1	Pep Peralta	Menorca	Yamaha
2º dorsal	7	Xisco Cardell	Mallorca	Suzuki
3º dorsal	5	Toni Torres	Menorca	Suzuki
4º dorsal	4	Pep Poquet	Mallorca	Kawasaki

Classificació 125 cc

1er dorsal	3	David Taltavull	Menorca	Honda
2º dorsal	2	Toni Gelabert	Mallorca	Honda
3º dorsal	4	Josep Marí	Eivissa	Honda
4º dorsal	12	Juan Coll	Mallorca	Honda

Classificació 125 categoria iniciación:

1er dorsal	25	Gabriel Pons	Mallorca	Yamaha
2º dorsal	39	Joan Costa	Formentera	Suzuki
3º dorsal	34	Miquel Perelló	Mallorca	Honda

Classificació 250 cc.

1er dorsal	1	Javier Tur	Eivissa	Suzuki
2º dorsal	3	Toni Sacarés	Mallorca	Honda
3º dorsal	2	Joan Clapés	Eivissa	Hawasaki
4º dorsal	7	Carles Sánchez	Eivissa	Suzuki

Un cap de cantó perillós

No tenim a mà una estadística dels cops, fregades i topades de vehicles que s'ha produït en el creuer dels carrers Consolació - Manacor - Bellavista, però és, segurament, el lloc on s'han produït més xocs dins el clos del poble, tot i haver-hi dos miralls i els corresponents stops.

El darrer xoc (no n'estem segurs) es produí el passat dia 26 d'abril, al migdia, entre els vehicles conduïts per Margalida Vaquer (Passol) i Martí Company (des Garaix). Els conductors no sofriren danys físics, sols el retgiró i l'empipament, però els vehicles sí que quedaren nafrats.

Futbet. L'equip de Sant Joan en quarta posició:

L'equip de futbet iniciació del col·legi Son Juny de Sant Joan ha quedat en una honrosa i meritòria quarta posició en el Campionat de Mallorca, on han participat 16 col·legis de distints punts de l'Illa.

Els joves futbolistes locals, nins de 6 i 7 anys són els següents:

- Pau Company Santos
- Toni Joan Gayà Sansó
- Rafel Dalmau Matas
- Jordi Gayà Mieras
- Guillem Xavier Gayà Dalmau
- Joan Francesc Roig Bauzà
- Toni Bauzà Bauzá

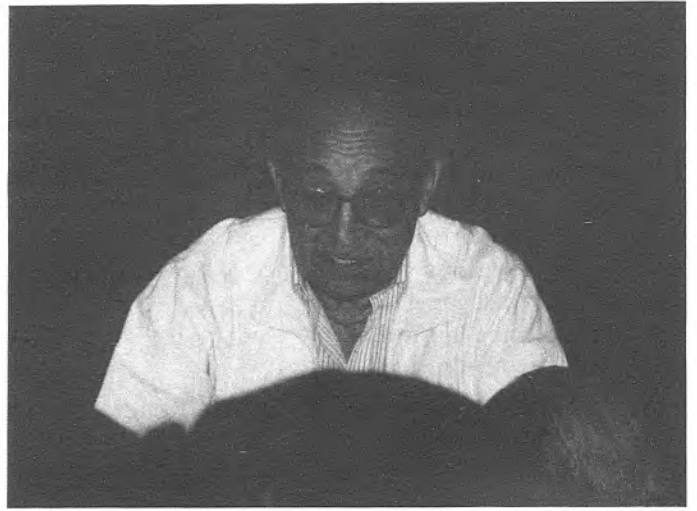
Els preparadors de l'equip local han estat tres dels pares:

- Gabriel Company (Punto),
- Mique Gayà (Fideuer)
- i Amador Gayà (des Camp)

Presentació del curtmetratge "Asta"

Joan Monse, Enric García Taberner

Xesc Forteza

Juntament amb un nombrós grup de santjoaners, assistírem el passat dia 30 d'abril a la presentació del curtmetratge "Asta" (Banya), que tingué lloc en el cinema de Lluçmajor.

"Asta" ha estat produït i dirigit per Joan Monse i Pep Martorell, dos joves d'Inca que es varen arriscar en una aventura que va durar 9 mesos.

Joan Monse així ho explica: "Aquest muntatge ha durat com un embaràs i ha estat en el que han assistit els pares i els padrins".

Olga Matas, maquillatge; Maria Navarro, perruquera; Antoni Gayà i

Cati Guasp, estilisme i decorats; Peki Spaziani, Macià Rebassa, Ana Bonet, Julio Calabria, Antoni Bonet, Leonor Vallesiola..., i una llarga llista de tècnics i actors que no pareix acabar mai, varen fer possible la realització d'aquest curtmetratge.

El dia de l'estrena, l'horabaixa a les 19 h. hi va haver una "picada" a l'entrada del cinema i seguidament els convidats a la presentació entraren a la sala de projecció per veure l'espectacle.

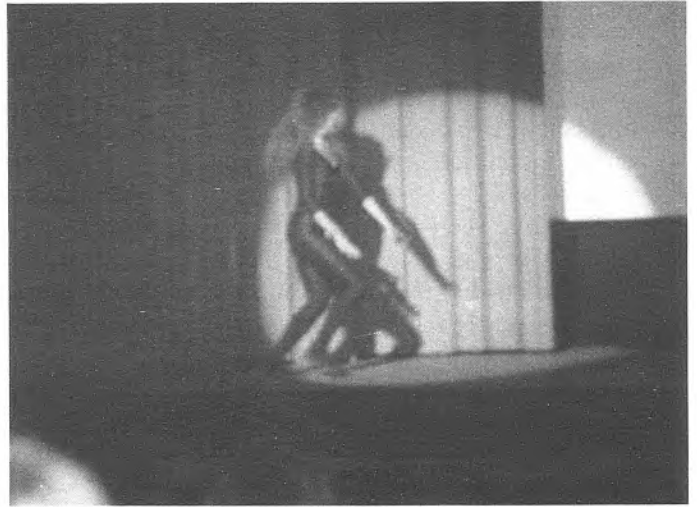
Entre els responsables de l'esdeveniment i entre els "convidats" hi havia

por, tensió, nervis, inquietud, desassossegat... potser les ganes de veure el "curt". Per a la major part, aquesta era la primera experiència en cinema.

Tot l'aforament del cinema de Lluçmajor estava completament ple d'espectadors convidats, principalment gent jove. Els llums estaven encesos i la gent no parava de conversar. Era per amagar els nervis?. De sobte s'apagaren els llums i va començar l'espectacle. Una coreografia ens va sorprendre, un bou i una noia, un assassí i una víctima, llums, so, fum, colors... acabava de començar, l'espectacle prometia.

Antoni Bonet, Txitxo Comancho, Skins Heads Ponetes

Peki Spaziani

Miquel Arola, *Vagabundo*

Rafael Alvarez, *D. Quijote*

Maties Rebassa, *Hombre toro*

Dos presentadors surten. Havia arribat l'hora de la veritat.

Es veu un assassinat, la banya no va perdonar la primera víctima. Apareix el títol "Asta". Rodamons menjant. Tres "porretes" estan turmentant a "El Quijote", uns rodamón romàntic i foll... Es veu l'arma assassina, la banya. "El Quijote" d'una cantant de cabaret. Quan la noia surt del local acabada la seva actuació, qualcú la persegueix per carrers foscos, deserts. Ella entra ràpidament al seu hostatge...

Al matí següent, quan surt de casa seva la noia troba el vagabund dormit damunt l'acera, davant el seu portal. Ha estat centinel.la callat i respetuós tota la nit. Ella li dóna unes monedes, mentre ell té un somni on apareixen els tres porretes que encalquen a la seva protegida.

"L'home brau" la persegueix i l'acorralla dins una vella plaça de toros, on li clava la banya... "El Quijote" apareix i consegueix matar a "l'home brau", després s'abraça al cos defallit de l'estimada... Apareixen altra vegada els tres porretes que, quan veuen el castaire inclinat damunt la noia creuen que l'intenta violar... El tornen turmentar...

És una pel.lícula, un "curt" ple de suggerències, de simbolismes que cada

espectador pot interpretar a la seva manera. I aquí creim que es demostra l'encert de la direcció de Joan Monse, independent del realisme, surrealisme i plasticitat de les imatges. És "cine d'autor" en el nostre criteri però cine d'autor al cent per cent.

La feta no va acabar aquí, després ens varen mostrar el "meikin off", amb totes les preses falses... tots dels més divertit.

Només ens queda aclarir que aquest "curt" estava dedicat al popular i carismàtic actor mallorquí Xesc Forteza, el qual va estar present en aquest acte, respatllant amb la seva presència aquesta iniciativa d'aquests joves cineastes.

Com anunciarem en un passat número de D.D. unes escenes de la pel.lícula foren rodades a Sant Joan, a l'antiga llar dels germans Mates Puig, en el carrer Camp i on han participat els santjoaners Toni Gayà Gayà (Solander en la decoració i estilisme i Toni Bonet (Síndic) en el paper de "porreta".

Un curtmetratge que impressionà els espectadors, que captà l'atenció de l'auditori, i molts haguessim volgut que la cinta en vers de tenir 20 minuts, hagués durat unes hores.

Els distints personatges i els seus intèrprets, la banda sonora, els escena-

ris, tot contribueix a fer d'Asta un curtmetratge de categoria professional.

Fins aquí el nostre honest punt de vista. Ens confesam llegs en crítica cinematogràfica. Per això hem demanat l'opinió a un dels joves assistents a la presentació del curtmetratge, que per la seva cultura i la seva sensibilitat ens ha exposat els seus punts de vista, que resumits són aquests:

- Destacaria que la música (i en especial el pasodoble que s'erigeix en co-protagonista del film) és de Joan Monse.

- Pecats: anècdota inconsistent i pretenciosa. Vol mostrar tot el que sap fer (típic problema de les òperes primes): excés d'efectismes, tot i que ben cercats.

- Influència de l'estètica i el món d'Almodovar.

- Protagonisme de la imatge i la música, els diàlegs (moltes vegades procaços) careixen d'interès.

- Llàstima que no hi hagi fet versió catalana.

- L'argument es mal de resumir: toros, folklòrica, quijote... i persecucions (com excusa per a demostrar el domini de la càmera).

Un punt de vista interessant, **d'un jove que sap cinema.**

Associació de la Tercera Edat

El passat dia 2 de maig, l'Associació de la Tercera Edat celebrà el matí, a les 10'30, l'Assemblea general ordinària, informant el President D. Joan Matas de les diferents ativitats dutes a terme per l'Associació durant el passat any 1.993, que consistiren en 12 excursions a distints llocs de Mallorca, tres assistències al Teatre Principal per presenciar dos shows de Xesc Forteza i l'obra "Desbarats" de Llorenç Villalonga, l'organització de les tradicionals festes de les "Verges", "Nit Vella" (Cap d'Any) i Sant Antoni, mun-

tatge d'un betlem per nadal i confecció d'una carrossa per Sant Antoni. També informà el president de les caminades que es fan un dia a la setmana.

Per altra banda el Tresorer Joan Gayà Matas, informà de l'estat de comptes, que el 31 de desembre de 1.993, donaven un superàvit de 109.775 pessetes.

El president va presentar el pressupost per a l'any 1994, que pujà la quantitat de 2.994.000 pessetes.

Havent-se produït tres vacants de vocals per haver complit els quatre

anys de permanència pel que foren elegits el tresorer Joan Gayà Matas i els vocals Guillem Bou Mas i Jose Matas Juan, sols els dos primers se presentaren i foren reelegits per unanimitat.

A les 12 s'oficià una missa en memòria dels difunts que pertanyien a l'Associació i que fou concelebrada per Mn. Antoni Riutort, assessor religiós de l'Associació i rector d'Algaida, Mn. Gabriel Ferriol i Mn. Joan Barceló Company, sacerdot natural de Sant Joan.

Durant la missa es feu l'ofrena de flors a la Verge i el cor parroquial participà realitzant l'acte de la missa.

Més tard, al migdia, en el local de Can Tronca, es feu entrega de dues palanganes, un cedida pel Consell Insular de Mallorca i l'altra pel Govern Balear, als homenatjats que aquest any han estat Magdalena Juan Barceló (de s'Arraval) i Bartomeu Català Bauzà (Moliner) i el matrimoni format per Joan Morey Martí (Bovarrí) i Jerònia Jaume Llabrés (Rubertera) que duïen 60 anys de casats.

A continuació s'entregaren els premis a les parelles campiones i subcampiones d'escambrí que foren Dª Rosalia March Guitart i Maciana Rotger Bauzà i subcampiones Antònia Gayà Roig i Antònia Company Gayà.

Els campions de truc foren Joan Bauzà Matas i Joan Nicolau Matas,

La Mancomunitat del Pla i el Burundi

Les revistes associades de Premsa Forana foren convidades pel President de la Mancomunitat, per assistir a un acte que es feu dia 4 de maig al migdia a la seu de la Mancomunitat amb motiu de la Campanya de solidaritat de Mallorca amb el Burundi, organitzada per la Federació d'Associació de veïns de Palma, on els municipis que conformen la Mancomunitat del Pla de Mallorca han participat activament en l'organització, per tal de donar a conèixer la dramàtica situació que, a causa de les lluites interètniques, viu aquella República de l'Àfrica Central i donar així una nova empenta a la Campanya, va venir a Mallorca convidada pels organitzadors de la campanya i en representació del Govern del Burundi l'actual Ministra de Funció Pública, Marguerite BUKURU, que era Ministra d'Acció Social, Drets de l'Home i Promoció de la Dona en el moment del cop d'estat que acabà brutalment amb la vida del primer President democràtic d'aquell país.

quedant subcampions Joan Matas Antich i Miquel Gual Bauzà, que reberen els seus premis. També es feu entrega d'unes petites palanganes a tots els qui havien participat en els torneigs d'escambrí de truc.

Presidí aquest acte D. Gabriel Canyelles, President del Govern Balear, que anava acompanyat de la seva senyora, el Conseller de Sanitat i Acció Social Don Bartomeu Cabrer, Consellera de Governació Dª Catalina Cirer, Delegat Provincial de l'INSERSO D. Antoni Contestí, Director General d'Acció Social D. Miquel Munar, el Batle de Sant Joan, amb la seva esposa, President de la Federació d'Associacions de Gent Major de Balears D. Rafel Socías i el Delegat de "La Caixa" davant les Associacions de Tercera Edat D. Josep Mª Fuster, acompanyats de les seves esposes.

Seguidament tingué lloc el dinar de companyonia, que fou presidit per les personalitats ressenyades.

A continuació se sortejà entre tots els socis que havien abonat la quota de 1.994, una coberteria de gran qualitat, essent el sortat en Sebastià Mayol (Rumbet).

Després del dinar, dirigiren la paraula als associats, en primer lloc el President de l'Associació local, destacant els beneficis obtinguts pels associats amb el 25 per cent damunt el transport interurbà pels majors de 65 anys, que significa un descompte de 160 pessetes en el trajecte de Sant Joan-Palma i viceversa, significat aquest descompte un total de 276.800 pessetes en els darrers dos anys.

També informà el President del descompte del 75 per cent damunt la quota fitxa de l'impost sobre el cànon

de l'aigua, havent-se cursat 52 instàncies, que han estat aprovades, significat que els pensionistes sols paguen 40 pessetes cada mes, pagant els altres 160 pessetes. Una vegada inaugurada la depuradora la quota fitxa passarà a ser de 320 pessetes, significat pels beneficiaris un estalvi anual de 2.880 pessetes.

Seguidament se dirigiren als reunits, el President de la Federació Sr. Socías, el Batle Gabriel Mora, tancant l'acte D. Gabriel Canyelles, President del Govern Balear.

Mereix destacar l'entrega que feu l'associat Joan Matas Sastre (Ferrer Peramates) a les senyores de la presidència, d'una debanadora, una filosa, un àspid i un fus muntat damunt arrels de canya, treballs artesans del que el Ferrer Peramates n'és vertader artífice.

Una primera Comunió diferent

El diari *Última Hora* del passat dia 7 de maig publicava (a tota plana) una crònica del seu corresponsal i col.laborador de D.D., Joan Jaume, amb fotografies de Julián Aguirre.

D'aquesta crònica hem fet el següent resum:

Sant Joan va estrenar ahir (dia 6 de maig) una nova festa, una celebració totalment diferent. Catorze jovenets de l'escola de la vila reberen la primera Comunió amb la més absoluta normalitat, sense luxes ni vestits llampants, ni fotògrafs atabuixant igual que es va a escola o a una festa d'amics.

La parròquia de Sant Joan celebrà el divendres dia 6 a les set de l'horabaixa, a la sortida del col.legi, una cerimònia que era punt final de la catequesi. Els nins viviren la festa de l'Eucaristia amb la peculiaritat de que uns amics seus, uns companys de classe rebien per primera vegada la comunió.

Pares, familiars i molts de veïns assistiren a aquesta celebració eucarística, que fou una autèntica festa escolar,

lluny de l'estuferia i altres preocupacions que són habituals, els nins se centraren en l'autèntic sentit de la trobada en Jesús.

El rector Onofre Torres, va centrar la seva homilia en el vertader amor a Jesús i com aquest amor ha de fer-se present en la vida de tots. També es referí al sentit festiu de la celebració.

Durant la consagració del pa i el vi, el celebrant va estar envoltat a l'altar de més de 50 escolars. Així pogueren seguir de prop i amb atenció el moment culminant de la missa.

Els nins que reberen la primera comunió foren obsequiats amb una estampa recordatori. Acabada la funció religiosa els nins i els pares es traslladaren al convent de les monges de la Caritat per compartir un berenar que havien preparat els seus pares. També hi va haver jocs, un bon ambient i molta animació.

Joan Jaume Nigorra

Relació dels nins que reberen la Primera Comunió el dia 6 de maig de 1994

*Bàrbara Antich Matas
Maria del Mar Bauzà Barceló
Margalida Bauzà Barceló
Catalina Català Artigues
Mateu Català Artigues
Joana Maria Català Mas
Joan Company Santos
Pau Company Santos
Guillem Crespí Magro
Miquel Angel Crespí Magro
Bàrbara Gayà Bujosa
Neus Matas Segura
Maria Antònia Nigorra Vich
Joan Vidal Alzamora*

Biaxos i Capgirons prepara l'estrena d'una altra comèdia

Biaxos i Capgirons, el grup de teatre local, està preparant l'estrena d'una altra obra teatral. Des de fa uns mesos estan assajant l'entremès "En Llorenç malcasadís".

L'obra té cinc personatges que són interpretats pels següents actors:

Llorenç = Bartomeu Bauzà Jaume (Putxo)

Susaina = Joana Fullana Matas (Sabatera)

Oncle = Gabriel Company Gayà (forner Boveta)

Mare = Bàrbara Matas Sastre (Cartera)

Conseller = Joan Nigorra Gayà (Petrer)

No se sap la data exacta de l'estrena d'aquesta comèdia, que sota l'expe-

rimenta direcció del vilafranquer Tomeu Garí, constituirà un èxit segur i serà el segon contacte del grup, amb el públic santjoaner.

No es descarta, i hi ha bastantes possibilitats, que aquesta obreta sigui interpretada a altres municipis, pel grup santjoaner.

Aquest "entremès" fou representat a Sant Joan amb anterioritat, per un grup d'aficionats, creiem recordar que a finals de la dècada dels quaranta.

En aquesta anterior representació el personatge central de "Llorenç" fou encarnat per Pep Campins, fill del sabater Campins, una família de Consell que vingué a viure a Sant Joan durant els anys de la postguerra.

En aquesta ocasió, com heu vist en

el "repartiment", el personatge de "Susaina" serà interpretat per Joana Fullana. Un nou "fitxatge" de Biaxos i Capgirons. La incorporació de Joana Fullana, ens asseguren, ha estat molt positiva i en el personatge de Susaina queden ben patents les seves qualitats interpretatives i la seva comicitat. El bon quefer dels altres actors tots ja el coneixem.

En "Llorenç malcasadís" és una peça en vers, plena de comicitat, que en aquesta ocasió ha estat millorada i enriquida amb els "adobs" fets per Bàrbara Matas i Gabriel Company, tot dos actors de l'entremès i, d'altra banda, poetes col.laboradors de D.D.

De Dalt a Baix

Aquest és la capçalera d'una nova revista "no professional", de la que hem rebut el núm. 1, que correspon al mes d'Abril 1994 i ens arriba des de Castelldefels (Barcelona).

De la revista que comentam ens ha agradat tot, començant per l'editorial de la 2ª pàgina, la maquetació i les notícies i articles, baldament facin referència a una problemàtica d'unes poblacions de la comarca catalana i per tant molt distinta de Sant Joan o el Pla de Mallorca.

Per als que feim Damunt Damunt la lectura d'aquesta revista ha estat una prova fefaent (fehaciente) de que la nostra col.laboradora Catalina Gayà Morlà (que està estudiant Ciències de la Informació a Barcelona, i suposam dedicada de ple als seus estudis) té temps per a col.laborar a la revista **De Dalt a Baix**, essent la segona responsable de la redacció.

Endavant Cati!

Crisi? 20 cotxes nous a Sant Joan

Tothom parla de crisi, però aquí a Sant Joan, pareix que tot segueix igual. Aquí no s'han donat èpoques de "vaques grasses" ni tampoc èpoques de "vaques magres".

La gent (quasi tots) segueixen treballant, gastant o estalviant i per tant no és sorprenent la notícia que durant l'any 1994 s'hagin matriculat 20 cotxes nous. Que no siguin els darrers!

Estam a finals de maig i, tenint en compte que la bonificació de 100.000 pessetes que fa qualche marca, segueix sortint als mitjans de comunicació, és previsible que se segueixin matriculant cotxes nous.

Mallorca missionera

Coincidint amb l'arribada del Pare Joan Company, aquest missioner santjoaner que ha passat gran part de la seva vida entre els nadius del Perú, la nostra Parròquia celebrà el passat dia 7 de maig, el dia de "Mallorca missionera".

Una vegada més els feligresos de Sant Joan demostraren la seva generositat i solidaritat amb el problema missioner, recaudant-se la quantitat de 184.050 pessetes.

Els tractoristes pagaran les multes

La notícia, no és gens agradable i és coneguda de molts, perquè n'han parlat els mitjans de comunicació.

El Tribunal Superior de Justícia de Balears ha confirmat les sancions imposades als pagesos de Montuiri, **Sant Joan** i Vilafranca, que es venen embolicats en un frau del gasoleo B que està subvencionat pel Ministeri d'Agricultura.

Sobre aquest tema s'han fet comentaris de tota mena.

El pare Ginard

La revista "Artà" té en projecte publicar mensualment una pàgina a un dels escriptors artanencs o que tingueren que veure amb el poble d'Artà.

La citada revista ha començat pel CROQUIS ARTANENCS del Pare Rafel Ginard, llibre del que se'n prepara una nova edició, essent el Croquis "**una de les obres aubdals referent al poble d'Artà**".

ES PLA DE MALLORCA DECLARAT ZONA ESPECIAL

El Consell de Ministres del dia 6 de maig, va provar l'acord pel que es declara a la Mancomunitat del Pla de Mallorca, Zona d'Acció Especial, durant el període 1994-1997.

Les Zones d'Acció Especial són àrees amb un baix nivell en la qualitat de vida dels seus habitants, i amb aquesta mesura es pretén corregir els grans dèficits d'infraestructura i equipaments.

Els 14 municipis que integren la mancomunitat del Pla, entre els quals i està Sant Joan, es beneficiaran d'una inversió total de 1.168 milions, dels quals l'Estat hi destinarà prop de 584 milions.

Millores a la carretera de Sant Joan - Vilafranca

Durant el passat mes d'abril foren realitzades diferents millores a la carretera de Sant Joan-Vilafranca.

Aquestes millores han consistit en tancar els clots i desperfectes de l'asfalt que eren bastant abundosos.

A les proximitats del Molí d'Aigua, en els revolts abans d'arribar-hi, s'ha fet un desguàs per tal de treure l'aigua que quedava entretinguda dins la carretera.

Una altra novetat que hem observat en aquesta carretera, és la instal·lació del rètol que senyala la depuradora i que duu l'anagrama del Govern Balear i de IBASAN.

Fou inaugurada la depuradora

El passat dimarts dia 17 de maig fou inaugurada l'Estació depuradora d'Aigües Residuals de Sant Joan, juntament amb les de Porreres, Vilafranca, Algaida i Montuïri.

Totes aquestes EDARS (Estacions Depuradores) són de sistema convencional exceptuant la de Vilafranca que és del sistema de llagunatge airejat.

La depuradora de Sant Joan ha estat realitzada per les empreses OMS-Iberia i Melchor Mascaró. El Pressupost d'execució és de 70 milions de pessetes i segons el projecte podrà donar servei a una població de 2.000 habitants.

Les característiques de la depuradora de Sant Joan són les següents:

Dotació (habitant i dia) 200 litres
 Cabdal diari total 400 m3 dia
 Cabdal horari 16,7 m3 hora
 Cabdal màxim 40 m3 hora

A l'acte d'inauguració assistiren el

President del Govern Balear, Sr. Gabriel Canyelles, el Conseller d'Obres Públiques, Sr. Bartomeu Reus, els batles dels municipis veïns i un nombrós grup de gent santjoanera que volgueren sumar-se a aquest acte que tingué lloc en la mateixa estació depuradora, en el Pla de les Veles, on se serví un refresc.

Aquesta era una millora molt necessària, ja que les aigües residuals del poble havien anat contaminant distints pous del nostre terme i les males olors, determinats dies i en determinades èpoques, feien molt desagradable circular per la carretera de Sant Joan a Vilafranca.

Dirigiren unes paraules als reunits el Batle Gabriel Mora, el Conseller d'Obres Públiques, Sr. Reus, i el President Sr. Canyelles que alabà la perspicàcia dels agricultors santjoaners que ja estan fent obres destinades a aprofitar l'aigua que serà depurada.

El Davallament i la Processó del Divendres Sant

A la revista del passat mes d'abril no va sortir publicada la crònica informativa relativa al Davallament i Processó del Divendres Sant. Dos esdeveniments dins Sant Joan, importants pel nombre de persones que movilitzen directament, com són els participants en el muntatge i escenificació del Davallament i també els participants com a membres de les distintes confraries.

La importància d'aquests dos actes ha trascendit fora de Sant Joan i de cada any és més nombrosa l'assistència de gent externa, inclosos estrangers que acudeixen a Consolació, a Sant Joan, per presenciar el Davallament i la desfilada de la processó.

Qualcú va interpretar, i així ens ho va comunicar, que aquesta revista havia "marginat" aposta la informació sobre aquests dos esdeveniments.

Res més enfora de la realitat. La pèrdua en el darrer moment de l'original de la crònica d'aquests actes ens va fer tenir que publicar sols una dotzena de fotografies (quan n'hi havia més de 50 de preparades) i com a text reproduïrem a la pàgina 5 el del programa-fullet (Davallament) i a la pàg. 6 unes dades tretes d'un dels cartells anunciadors de la processó.

Aquesta Redacció és la primera en llamentar aquest inconvenient que va fer que tinguéssim que "omplir" pàgines amb altres escrits de manco importància informativa, i que sempre tenim de "reserva".

Demografia - Necrològiques

Magdalena Català Fiol (de Son Fluixà), morí el pasat dia 8 d'abril, a l'edat de 70 anys, després d'una llarga malaltia.

Rebin el nostre condol el seu vidu Martí Bauzà Ginard i altra família.

Virginia, Isolda i Troika

Tres bells noms els escollits per Ricard i Veerle per denominar els tres darrers animals que han "adoptat".

Virginia, és una vadella de raça "llamosina", que adquiriren a s'Hort de Sant Martí (Vilafranca) És una vadella negra. Ens han assegurat que aquesta raça, molt apta per a carn, són uns animals que no es destaquen per la seva grandària, però sí per la seva noblesa i docilitat, motiu pel que segurament s'han inclinat Veerle i Ricard. És quasi un "animal de companyia, pel que hem pogut veure.

El nom de Virginia, procedeix d'uns dels estats atlàntics dels Estats Units, que rebé aquest nom en honor d'Isabel I d'Anglaterra la cèlebre "Reina Verge".

ISOLDA i TROIKA, són els noms de dues porcelles del porc senglar que han engrossat el "parc" de Son Rebas-sa. El nom d'**Isolda** és el d'una heroïna d'una llegenda medieval lligada al mític Tristan. La història va servir de base a Wagner per treure la seva òpera "Tristan und Isolde". El nom de Troika, l'altra porcella-porc senglar, procedeix del trineu tirat per tres cavalls, emblemàtic de Rússia.

Com es veu pels noms, Ricard i Veerle, dues persones cultes que han

Festa de Sant Cristòfol

El proper diumenge dia 12 de Juny, la Peña Motorista Sant Joan, té previst celebrar la Festa de San Cristòfol.

Els actes programats són la desfilada de carrosses i vehicles motoritzats per rebre la benedicció del Sant, a les 7 de l'horabaixa i seguidament a les 8, a la Parròquia, missa en honor de Sant Cristòfol.

viatjat i coneixen altres cultures, però que viuen i se desviven per cuidar i ampliar la seva peculiar granja.

Era a la revista del passat mes de Gener, que parlàrem per primera vegada dels porcs senglars i de Ricard i Veerle. Durant aquests mesos han anat a Son Rebassa un bon nombre de porcelllets creuats, fills de pare porc senglar i de mare de raça blanca, que han donat

uns porcells llistats i amb clapes alguns que més bé semblen "dàlmates".

Ricard de la Fuetne, i aquí possiblement està la clau d'aquesta estimació als animals, és un descendent llunyà del malhaurat Félix Rodríguez de la Fuente que, amb els seus documentals, es feu cèlebre a través de la TVE.

Veerle és descendent d'una antiga

vescomtessa de la noblesa belga-alemana i comparteix amb Ricard aquesta estimació pels animals, com ho demostra la creació d'aquest parc dins el pinar de Son Rebassa, envoltats de pins i de deixalles que posen la nota de contrast a aquest lloc un poc insòlit del nostre terme.

Guillem Morlà Cuesta un insubmís "Santjoaner"

El nom de Guillem Morlà Cuesta, ha sortit quasi diàriament damunt els mitjans de comunicació durant les darreres setmanes.

Aquest jove mallorquí, descendent de Porreres, que es negà a fer el Servei Militar i la Prestació Social substitutòria, actualment té la condició oficial de Santjoaner. Ell i el seu pare estan empadronats a Sant Joan, ocupant la casa núm. 64 del carrer de Petra (Sa Sínia), casa que fou propietat d'Antoni Gayà (Parric).

El jove Guillem Morlà, ha estat condemnat a dos anys i quatre mesos de presó i pareix que serà el primer insubmís mallorquí que anirà a la presó, encara que per no tenir antecedents penals, es podrà beneficiar del "tercer grau", que fa que sols hagi d'anar els vespres a la presó a dormir.

Poques coses hem pogut averiguar d'aquest jove del qui tant han parlat els diaris. El seu pensament i actitud queda definida amb aquesta frase: "Me neg a presentar-me per fer el servei militar obligatori i assumeixc les conseqüències; som d'ideologia pacifista i antimilitarista"

La llar de Guillem Morlà

Els camins de l'Arxiduc

3000 estudiants participaran en el programa educatiu *Els camins de l'Arxiduc* que la Conselleria de Cultura, educació i Esports del Govern Balear organitza dins els actes dedicats a la figura de l'arxiduc Lluís Salvador d'Àustria-Toscana en el marc de la Comissió de l'Any de l'Arxiduc. El programa té la finalitat de donar a conèixer als escolars, d'entre 12 i 16 anys, els camins i els miradors que aquest aristòcrata va fer construir ara fa més de cent anys.

La programació comprèn diverses fases, la primera té lloc en la mateixa aula escolar en la qual els professors exposen i expliquen als alumnes els recorreguts de les rutes de l'axiduc amb un material didàctic elaborat per la Conselleria.

Aquest material didàctic consisteix en un quadern de propostes d'activitats per a l'alumnat que els aproximen al coneixement de la figura de l'axiduc i un itinerari didàctic amb l'única finalitat de contemplar el paisatge mallorquí.

Una segona fase comprèn la formació dels monitors i dels professors que acompanyaran els escolars en aquests recorreguts i que anirà a càrrec d'un

equip de pedagogs especialitzats en la figura i obra de l'arxiduc. La tercera fase consisteix en el desplaçament d'alumnes i monitors als camins de l'axiduc que culmina amb la visita a son Marroig, una de les seves residències durant l'estada a Mallorca i que té un petit museu. La quarta i darrera consistirà en un informe que els monitors lliuraran als professors de l'escola amb les incidències del viatge perquè puguin ser comentades a classe.

El nombre d'alumnes per grup és 60. Per cada 20 alumnes s'adjudicarà un monitor que es responsabilitzarà d'anar a cercar el grup a l'escola i de

dirigir l'activitat educativa amb totes les explicacions adients.

Les rutes que va dissenyar l'arxiduc en el decurs de la seva llarga estada a Mallorca van ser sis. La primera és de son Marroig a sa Punta de sa Foradada, després hi ha la de sa Torreta Blanca a sa Caseta des Garriguers, la de son Gual a son Moragues, la de son Font Cuberta a s'Hospederia, la de can Caló a ca ses Ànimes i, finalment, la de sa Volta de Miramar. Amb aquest programa es recuperaran alguns d'aquests itineraris que en l'actualitat pertanyen a particulars privada i en els quals era difícil l'accés.

Balears rebrà enguany 719 milions en subvencions comunitàries pels cultius herbacis

La Conselleria d'Agricultura ha instat als pagesos a demanarles

Els pagesos de Balears rebran subvencions comunitàries pel valor de 719 milions de pessetes per a dur a terme la reforma dels cultius herbacis que propugna la Política Agrària Comú, PAC. Adherir-se a les directrius de la Unió Europea implica reduir les superfícies cultivades i llibe-

ralitzar els preus interiors per homolgar-los als marcats pels mercats internacionals.

Aquestes ajudes, de les quals se'n beneficiaran més de 54.000 hectàrees, es donen perquè el PAC suposa una disminució de les rendes del productor. Ja l'any passat, el primer de

la reforma, es varen gestionar 3.288 ajudes que varen correspondre a 406 milions de pessetes.

El subsector del cultius herbaris, on s'inclou els cereals, el blat de les indís, i altres, és de gran importància a les Balears.

Agraïment

Tots els qui contribueixen
a honrar els nostres majors
mereixen s'enhorabona
per un fet respectuós
que rebin sa recompensa
del nostre Déu bondadós
i tots aquells galardonats
que han rebut plaça d'honor
rebin també enhorabona
i de Déu bendició
perquè pugin animats
fins en es darrer escaló
i que trobin felïç posada
a l'Eterna mansió.

Catalina Jaume de Calicant

Tercera Edat

Déu doni en es President
i demés autoritats
uns pensaments acertats
i llum a s'enteniment
perquè vegin clarament
que és una necessitat
es fer un digne allotjament
a dins sa localitat
perquè pugui esser amparat
qui tengui necessitat
d'un servei permanent
i no pugui esser cuidat
per la seva pròpia gent
pels motius que tothom sap
sols estones o moments
que no són suficients
per cobrir necessitats,
a més viure en soletat
a molts els dóna turment
viure allà on hi ha gent
resulta més animat.
Fins aquí aquest local
que es diu de Tercera Edat
en veritat podem dir
que ha tingut sa utilitat
de s'alegrar i divertir
el qui es troba en bon estat,
el vell viu arraconat
dins aqueix món pelegrí
sense poder discutir
en gent de la seva edat
Procurem contribuir

per veureu remediad
si és que no es cerqui
o no es trobi
en això solució
es problema afectarà
sa nostra població
i s'haurà de fer gestió

cadascú en particular
escatimant benestar
en es grup de gent major
sa que mereix més respecte
i més bona atenció

Catalina Jaume de Calicant.

Amorettes per un infant que encara no ha nascut

I

Llanes de colors dolces
t'estic teixint,
suaus com una carícia
per els meus dits,
que seran quan tu neixis
els teus vestits.

Llanes roses i blanques
i cels... els fils
s'entrunyellen per fer-ho
tot ben petit,
infant ja en els meus somnis,
que ja imagín,
amb aquesta llaneta
sobre el cos fi.

II

Encara romans en tebi,
maternal llit,
i ta vida invisible
creix en son niu.
Rostre desconegut,
cosset catiu,
el teu coret batega,
dient que vius,
que el renovat miracle
es fa altra pic.

III

No sé si seràs nina
si seràs nin,
si infant ros o moreno,
gran o petit,
si tendràs pell de lluna
o pell de nit,
si els teus ullets seran
com lluentins,
si l'esguard tendràs negre,
blau, verd o gris...

Sols sé que seràs bell
com serafí.

IV

Viatger de nou mesos,
que véns tranquil,
des del no-res ple d'ombra;
dolç pelegrí
de l'amor, que en la força
t'ha fet sorgir.

Dins un aigua de vida
vas condormit,
dins bressol que encatifa
tots els perills,
com un vaixell que avança
ben protegit,
engronçant-te, surant,
creixent, eixint.

V

Llanes de colors suaus
jo vaig teixint,
pensant quan el cos tendre
podré enllestir...

Nin o nina, esperança
que ha de venir,
a posar en els meus braços
un nou delit.

Jo sé ben bé des d'ara
que ja va en mi,
un amor que amb tu creix,
ma nina, o nin.

Deconegut infant,
cos que no he vist,
ser que encara no està fet,
jo ja t'estim.

Concepció Coll Hevia

*Aquest poema va ésser escrit quan
esperava el meu tercer nét, mentre
li teixia jerseiets i peücós.*

Bàrbara Matas Sastre, col.laboradora de D.D.

La majoria de col.laboradors de D.D. són ben coneguts de tots els santjoaners, motiu pel qual no necessites presentació, com és el cas de Bàrbara Matas Sastre, més coneguda per na Bàrbara Cartera. Però aquesta revista surt de l'àmbit local i d'altra banda la "fidelitat" de Bàrbara a la poesia i els guardons guanyats, mereixien aquesta entrevista.

-El poeta i glosador, neix o n'aprèn?

-Dec tenir arrels o avior de mon pare, al cel sia, com a glosador i degut a aquesta ficció he pogut fer, gràcies a Déu, certes cosetes.

-Quan començares?

-L'any 1972 quan comença el Certamen Poètic Verge de Consolació i degut a què, quan va morir ma mare al cel sia, me va pegar la "brusca" de fer qualque cançó. Així l'any que començà el certamen hi vaig participar entre els locals.

-Eren molts els participants de Sant Joan?

-Hi participàrem en Joan Jaume, la monja Morey (Bovarrina) i una servidora. El premi local va esser repartit entre la monja i jo. El primer premi del Certamen va esser per Mon. Baltasar Coll.

-Però tu has obtingut més premis en el Certamen Verge de Consolació?

-Sí, l'any 1985 vaig tenir un accèssit. Els anys 1986, 1989 i 1990, vaig

obtenir el primer premi, dins la categoria d'autors locals.

-Has enviat els teus poemes a Certamen organitzats fora?

-Sí, l'any 1977 en el Certamen de Castellitx d'Algaida em fou concedit un Accèssit i l'any 1989 vaig tenir Accèssit i diploma a Barcelona en un Certamen organitzat per "la Caixa", amb un treball titulat "Flors i ocells".

-Tu tens un llibre publicat?

-Sí, l'any 1985, de treballs molt senzills, vaig editar un petit llibre amb el títol "Inici d'un cançoner"

-També has col.laborat en les revistes locals?

-Quan va néixer la revista local Mel i Sucre vaig fer un treball a dita revista, cada mes fins ara fa dos anys i com tu saps per a la revista Damunt Damunt també he fet el que he pogut.

-Jo he vist coses teves publicades en el diari Ultima Hora.

-Sí, he col.laborat posant el meu gra d'arena en la secció "Amics de la glosa", que dirigeix en Pere Gil.

-El tema religiós i marià predomina en els teus versos?

-Podem dir que ha estat moltes vegades present. En una trobada a Lluc, amb gent de tota classe, o sia de la tercera edat, on estava present el Bisbe, el Prior de Lluc va seleccionar uns versos que vaig dedicar a la Mare de Déu de Lluc, això era l'any 1991. En una altra ocasió, en motiu d'unes conferències pronunciades per l'historiador Dr. Font i Obrador, en el local de la 3ª Edat, sobre la fama de santitat del nostre missioner i màrtir Fra Lluís Jaume, també foren escollits els meus versos d'entre tots els que hi participaren, per enviar a Roma.

-Quines altres "brusques" tens o practiques?

-Bé, darrerament, l'any 1993, en el Teatre Principal de Ciutat, me fou entregada una placa i un diploma amb la qualificació de "Benemeritus", per la meva intenció a una vetlada de cant i ball, organitzada per Antena 3 i el Dia-

Gloses fetes de mon pare poc abans de morir als vuitanta-vuit anys

Me divertesc fent paners
i qualque caragolera
n'hi ha que em troben bandera
i jo dic que ells ho són més,
duen molta estuferà
de bosses fora doblers
tenint molta bravatgera,
vergonya, gens de demés.

Tenint paga de Govern
vivint fora fer cap feina
a caseva fan s'estern
voltant si veuen cap eina
jo dic que les falta un pern
coneixement i un poc d'eima.

Per caseva feinejar
és lo que haurien de fer
i a los seus ajudar
en vers d'estar pel cafè,
fent sa llosca per allà

pensant que així ho fan molt bé
i no li fan, és ben clar
perquè cap avantatge té.

A la fresca o ull de sol
se troben bé i de primera
hi ha qualque verdelol
que té fam i passegera
cau i se fa un breverol
anant cou cou per s'acera
i li fuig sa cloquera
anant-se'n prest de s'estol

En esser vells hem d'estar
aturats fent qualque cosa
i si podem hem d'aidar
al manco no hem de fer nosa
fent lloc pels joves passar
ja que nostre cos reposa.

Bàrbara Matas Sastre.

ri Última Hora, on assistiren, entre altres, Madò Buades de Sa Pobla i les autoritats autonòmiques, el batle de Palma Sr. Fageda, el Sr. Pere Serra i molts d'altres.

-El teu darrer premi?

-Com tu saps he obtingut altra vegada el Premi Local l'any 1994 en el renascut i estimat Certamen Poètic Verge de Consolació.

-Quins són els estudis de has realitzat?

-Vaig néixer en el carrer del Sol núm. 20, un dia del mes de Novembre de 1930 i som la darrera de sis germans, vaig anar a costura a ca ses monges fins l'edat dels 11 anys, després me posaren de teta (cuidava un infant), he

fet de jornalera, matancera, figueralera i quan va morir mumareta se me va despertar el fer cançons i gloses, afició que he heretat de mon pare que també era un poc glosador, com he dit abans.

-Ha tingut divulgació el teu primer llibre de poemes "Inici d'un cançoner"?

-Quan vaig editar aquest llibret vaig regalar uns 40 exemplars a l'escola de Son Juny, en mans del professor i ara director Josep Roig, perquè fossin donats als nins.

-Per acabar i no cansar-te més volem fer-te una darrera pregunta. A Búger o Campanet hi ha una o hi va haver una famosa i popular glosadora que era coneguda per Joana Cartera, té res a veure amb tu o el malnom és pura casualitat?

sualitat?

-El malnom de "Cartera" de la meua família ve d'un re-padrí que va esser el primer carter de la vila de Sant Joan, que no sabia llegir ni escriure però que no s'equivocà mai.

Ens acomiadam de Bàrbara, satisfet d'aquesta conversa, que tot i això, que ens ha ajudat a conèixer-la millor, malgrat esser veïna nostra i col.laboradora de Damunt Damunt des del primer número, però que ara valoram i admiram més.

Desitjam que la inspiració, l'amor a la poesia i les ganes de treballar mai te deixin. Gràcies Bàrbara.

Miquel Florit Huguet

CARTES AL DIRECTOR

Primera comunió - segona comunió

En principi diré que les informacions o elements de judici que tenc, són de segona mà o indirectes.

Així i tot vull sortir en defensa d'aquesta Primera Comunió que han viscut els nins de Sant Joan, ignorant si a altres indrets també es fa així.

El divendres dia 6 de Maig, els nins, TOTS, foren feliços, perquè TOTS es sentiren iguals.

És possible que el diumenge dia 8, dia de la "segona comunió", és possible, repetesc, que si es notassin les diferències, que no tots fossin iguals,

perquè els pares, les famílies no són totes iguals ni totes les famílies tenen les mateixes possibilitats o disponibilitats econòmiques i aquesta diferència es fes notar en el vestir, en els recordatoris, en la "carta" del dinar, etc.

Divendres, m'han contat que tots els nins se sentiren molt bé, sense necessitat d'estar alerta a fer-se una taca i embrutar-se el vestit. Ni els nins ni els pares no tingueren l'oportunitat de sentir-se diferents, tothom duia la roba o vestit senzill i quotidià.

Divendres no hi havia la possibili-

tat de competir. Diumenge dia de la "segona comunió" i des de sempre, el dia de les Primeres Comunions és un dia on hi havia la possibilitat de demostrar "jo puc més que tú".

No conec a Mn. Nofre Torres, pot faltar-li experiència i desconegui el tarannà i les reaccions dels santjoaners, per tant pot equivocar-se i d'altra banda tenir els mateixos defectes que qualsevol humà, però en aquesta ocasió de les primeres comunions crec que ha obrat amb intel.ligència i seny, humanament parlant i des del punt religiós-espiritual ha aconseguit una Primera Comunió íntima i alegre, allunyada d'un tipus de festa més paregut a una "posada de llarg" que a la recepció d'un sacrament.

Em pareix molt bé una "segona comunió", amb vídeos i fotògrafs, amb les nines i nins ben vestits (i les mares també) i sobretot no en vaig quedar gens disgustat, ni molt manco, del dinar de diumenge del que vaig participar.

Gràcies Damunt Damunt per deixar-me expressar la meua opinió.

A. Bauzá

Agraïment a Son Dureta

És per a nosaltres un deure donar a conèixer lo següent:

Degut a una intervenció quirúrgica que s'ha fet a n'en MIQUEL MATAS SASTRE, nosaltres, la seva dona, els seus fills i els seus néts, hem d'agrair profusament la gran professionalitat, tant tècnica com humana, a tot el personal de Son Dueta, i molt especialment al doctor Gómez-Ruiz, el cirurgià doctor Lozano i el seu equip, l'anestessista doctor Burguera, així com tots els serveis de quiròfan, UCI, urgències i el servei de l'ala E de la segona planta de la referida clínica.

**Antoni Matas Bauçà
Bàrbara Matas Bauçà**

Abstèmia

L'associació ABSTÈMIA de lluita contra l'alcoholisme, durant aquest mes de maig ha tornat començar, en el local que l'Ajuntament de Manacor posa a la seva disposició, l'atenció setmanal als pacients adictes a l'alcohol o a altres productes, i que resideixen a aquesta zona.

Les sessions de teràpia, són guiades per la psicòloga Joana Mª Rigo, amb, l'assistència d'altres professionals i dirigits pel Dr. José Mª Vázquez.

Aquest local està obert els dilluns des de les 7 de l'horabaixa, i allà es dona informació a totes les persones, familiars o adictes que ho sol·licitin.

El telèfon del local és el 84 31 19 i aquest local està situat a l'antic centre d'urgències de la Seguretat Social, (darrera l'Hospital) en el Camí Bandrés, s/n.

Gustosament publicam aquesta notícia i la convidada a tots els interessats que vulguin anar a aquest centre.

Cursets d'estiu de natació

Juliol i Agost

- * Dirigits a tothom.
- * Monitors titulats.
- * De dilluns a divendres
- * Noves activats i entrega de diplomes de nivell

Organitzen: C.I.M., Govern Balear, Mancomunitat Pla Mca., Pedrera Esportiva.

Dates d'Inscripció:

-Inici: dia 1 de juliol.

-Lloc: Piscina municipal

-Hora: 16 hores.

¡¡ANIMAU-VOS!!

COL.LABORACIONS

Els rectors de Sant Joan (ss. XVI-XIX)

Notes biogràfiques (2)

JERONI JOAN, doctor en teologia (1589)

Cessat el rector Guillem Andreu entre 1588 i 1589, obtengué la rectoria de Sant Joan el Rnd. Jeroni Joan, **doctor teòleg**; no sabem quan s'inicià ni quan finí el seu rectorat, ni ens ha quedat en els documents que coneixem cap petjada del seu pas per la parròquia santjoanera; tal vegada ni tan sols arribà a prendre'n possessori. Pel novembre de 1589 ja havia permutat la rectoria amb un altre benefici eclesiàstic.

SEBASTIÀ SOT (1589c. - 1597c.)

Quan el bisbe D. Joan Vic i Manrique visità la parròquia de Sant Joan el dia 10 de novembre de 1589, era rector de la parròquia el prevere Sebastià Sot, el qual manifesta que **ha obtinguda la rectoria canviant-la amb un benefici, amb Jeroni Joan, doctor teòleg, darrer rector (1)**. Va ser un rector de més llarga durada que el seu antecessor.

Durant el seu rectorat construïren la

torre del campanar. De temps enrera hi havia tres campanes, penjades dins la nau de l'església, i només es podien tocar a batallades. L'any 1568 el bisbe havia ordenat que es fes el campanar, orde que es repetí en les visites dels anys 1570, 1576 i 1582. A la fi es feren uns fonaments per un campanar petitet, i el batle Vic i Manrique, en la visita de 1589 ordenà als jurats **se comence altre fonament de campanar major, com lo començat sia inútil, dins de mig any, encarregant-los prosegueixquen dita obra continuament, o tot lo possible**. L'any 1597 la torre no estava encara acabada, però ja hi havien penjat les campanes (2). També es va fer el retaule de la capella de sant Antoni Abat, a despeses de la senyora Elionor Sala de Solanda, esposa de Bernadí Tugores (3).

El rector Sebastià Sot cessà abans del novembre de 1597.

PERE SOCIES, doctor en teologia

(1597c.-1604c.)

Era rector de Sant Joan abans del 10 de novembre de 1597, dia en què la parròquia tengué visita pastoral.

El bisbe visità **lo campanar i campanes de aquell, manant tocar aquelles, i com dites campanes no puguen sonar ventant, ordena que lo Rnd. rector i honorables Jurats, amb dos picapedrers, miren i vejan si podran posar en dit campanar bigues, per a posar-hi campanes que puguen sonar ventant, per ara, fins la torre sigui acabada (4)**. Malauradament, quan ja tenien les campanes adequadament penjades, se n'esquerdaren dues. L'any 1599, a 23 de maig, el rector exposa als jurats que arreglar-les costarà més de 400 lls. i demana si es farà tall per pagar-les; s'acorda que intentaràn pagar-ho amb captès. Mn. Socies després de parlar-ne amb mestre Bonnín, buidador, diu als jurats que **fer-ho a captès serà mai acabar i proposa que es faci a tall, i així queda acordat (5)**.

Cap a l'any 1600 restava encara sense destinar una de les set capelles del temple, del qual s'havia acabat la construcció devers la meitat d'aquella centúria; era la darrera capella a mà dreta. El rector Socies la dedicà al Nom de Jesús (6). Complint una ordenació del bisbe Vic i Manrique, va fer fabricar entre 1600 i 1603 un llit per la imatge de la Mare de Déu d'agost, **per a tenir en mig de la iglésia en lo dia de la sua diada, segons en les altres parroquials se fa** (7). Durant aquest rectorat es va fer també el retaule de sant Cristòfol, per la capella que avui és del Cor de Jesús.

Mn. Pere Socies seguia de rector de sant Joan en la visita pastoral del 25 d'agost de 1603 (8). No en tenim cap altra notícia posterior.

ARNAU GAYÀ i FIOI, a. pujoler, doctor en teologia (1604c.-1618)

Mn. Arnau Gayà i Fiol, **doctor teòleg**, i el seu germà Mn. Pere-Joan, són els dos únics rectors santjoaners que ha tengut la parròquia, des de mitjan segle XVI fins als anys 1920-1993 en què s'han succeït en la rectoria els tres darrers rectors, Mn. Francesc Mas, Mn. Bartomeu Bauçà i Mn. Gabriel Ferriol, fills del poble (9). Els seus pares foren Arnau Gayà, de malnom, **pujoler** i Joana Fiol; els noms d'**Arnau** i **Pere-Joan** que portaven els dos germans ens fan sospitar si eren de la família dels **Gayà de Son Rabassa**, documentats des d'abans de 1665, família en la qual els noms d'Arnau i Pere-Joan eren habituals.

Potser fos vicari de la parròquia l'any 1603, en què es fa càrrec de l'inventari parroquial en nom del rector Pere Socies. Ja era rector quan rebé la visita pastoral del bisbe fra Simó Bauçà el 6 de desembre de 1609 (10). De la seva gestió parroquial no hem trobat més testimoni que les actes d'aquesta visita i de la que va fer el mateix bisbe el 27 d'abril de 1616: no s'assenyalen deficiències notables, ni en la celebració del culte, ni en la disposició del temple, ni en l'administració parroquial; bé és veritat que tampoc apareix com un rector de molta empena (11).

Únicament crida l'atenció la succes-

sió de petits problemes d'orde econòmic: el bisbe ordena que les exèquies dels pobres es facin gratuïtament, **sense donar cosa alguna al Rnd. rector, i que la conexensa si unés pobre o no, toca al Rnd. prevere més antic i a l'honor jurat major de la vila**; el rector **recusa donar la caritat de les absoltes dites "de les enconsolades"** al Rnd. Miquel Bauçà del Pujol, que per espai de molts d'anys ha rebut les mateixes distribucions que els altres preveres, i el bisbe mana al rector que el retribueixi com als altres; aiximateix ordena el bisbe **que lo Rnd. rector no pugue privar (multar) algun prevere a soles, sinó ab vot i parer del Rnd. Joan Mayol, i que l'import de la multa no resti en mà del Rnd. rector sino que resti a la bossa de la comunitat de preveres; l'escolà té poques distribucions i entrades de la iglésia, de les quals no pot viure, i el bisbe disposa que, a més de les vuit lliures li dóna lo Rnd. Comú cada any, lo Rnd. rector li doni cada any quatre lliures més. Es veu que el senyor rector no era certament un mans-foradades** (12).

L'any 1618 Mn. Arnau Gayà renuncià al rectorat, el qual passà a mans del seu germà Mn. Arnau Gayà renuncià al rectorat, el qual passà a mans del seu germà Mn. Pere-Joan. Dia 1r de setembre el rector cessant féu la tramesa de l'inventari parroquial a mans del rector entrant, en presència del procurador de la cúria eclesiàstica, de dos jurats de la vila i de dos testimonis (13). Mn. Arnau visqué dos anys més, retirat, cobrant del seu germà una pensió per la rectoria, i morí el 15 de novembre de 1620.

Val la pena transcriure algunes de les clàusules del testament que havia fet el 21 d'abril anterior: **elegeix la sua sepultura esser feta en la iglésia de la present Vila de St. Joan, en la capella de les Animes, en la part devés la porta de dita iglésia, la qual vol sia feta ab un altaüt de mitges pedres sobre la terra i sia cuberta la sepultura ab un drap de friseta negra o pintat un pavellonet negre, ab una creu blanca. Llega perpètuament a la llàntia de la capella de les Ànimes mitja quarta d'oli cada mes; institueix les tercers dominiques, el tercer diumenge de ca-**

da mes, llegant 4 lls. i 16 ss. censals; item llexa a tots les bacins de la iglésia almoïna demanants, a quiscun dotze diners.

El mateix dia que morí manifestà de paraula davant testimonis una última voluntat: **que de tot lo que lo Rector son germà li deu per ocasió de la pensió li feia de la Rectoria, prenguen cinquanta reials mallorquins per ajuda de fer un pou a la iglésia vella, si se fa**; la quantitat restant vol que es destini a la celebració de misses, deu d'elles a l'església vella de Consolació (14).

PERE-JOAN GAYÀ I FIOI, a. pujoler (1618-1634)

Germà i successor de Mn. Arnau en la rectoria, prengué possessori de la parròquia, com ja hem dit, el 1r de setembre de 1618.

Sembla que durant els anys del seu rectorat la parròquia va anar un poc a la deriva. Així es dedueix de l'acta de la visita pastoral del 20 de febrer de 1623, on es constaten irregularitats com aquestes: els cobradors dels censals que la parròquia percebia, no havien rendit comptes des de 1609; diners procedents de fundacions fetes anys enrera, eren en poder del rector i no s'havien escripturat les fundacions ni se celebraven els sufragis; es constata un gran descuit en complir les obres pies ordenades pels difunts perquè eren molts pocs els hereus que depositassin les quantitats ordenades per llegats testamentaris; els jurats havien fet un tall per adobar una campana esquerdada i gastaren els doblers en altres coses; el baül comú que s'emprava per a tots els cadàvers, el qual abans solia estar dins la caseta del fossar, el tenien habitualment dins la mateixa església; la rectoria estava **molt ruïnosa i inhabitable, per star la major part apuntalada i per a caure** (15).

El visitador dóna disposicions per posar remei a aquestes i altres mostres de deixadesa. En quant a la rectoria, **ordena que lo rector qui vui és, posi, tant per tot lo temps de son germà com per ell, sis lliures cada any, dels quals diners redifiquin i adobin dita rectoria, dins sis mesos** (16).

Aquest rector que sembla tan negligent, mostrà, emperò, com a bon santjoaner, un cert interès pel santuari de Consolació: fou ell, o el seu germà Mn. Arnau, el qui posà allà dalt el primer donat, l'emità Antoni Mayol, i després hi col·locà l'ermità Joan Oliver, segurament el millor donat de la història, el qual va servir el santuari trenta-dos anys (17). És quasi segur que durant el seu rectorat es va iniciar la diada del Quart Diumenge, si bé la primera data documentada és de 1641 (18). Es mostrà sensible i generós a favor de la instrucció dels infants: el **dòmine** Gayà, mestre de gramàtica, havia acabat el contracte amb l'ajuntament després de **servir molts anys com a mestre per minyons per ensenyar-los la doctrina i de lletra**; els jurats tracten de tornar-lo contractar, donant-li **del tall de la iglésia set lliures per sos treballs**, i el rector s'ofereix a afegir-li tres lliures més (19).

Pareix que fou iniciativa del rector Pere-Joan Gayà el **rotlo de campanetes** que hi havia dins l'església, clavat a una paret, i s'emprava per tocar **glòria** la nit de Nadal i el dijous i dissabte sants; és documentat per primera vegada a un inventari de 1627 (20). Aquest mateix any s'ordenen els tocs diaris de les campanes, tocs que regien la vida del poble: una hora abans del dia s'havia de tocar la campana per espai d'un quart d'hora, moment en què es despertava la vila i els preveres acudien a l'església per començar un quart després el cant de **matines**; tocarien **migdia**, el senyal per interrompre el treball i dinar, i **vespres**, moment de reprendre la feina; **post lo sol**, tocarien **l'oració del Avemaria**, i **acerca de la hora de nit**, **la oració de les Animes**, una invitació a pregar pels difunts i a retirar-se a casa (21).

De juny de 1627 a desembre de 1629 la parròquia fou regida per un vice-rector, el doctor Pere Pasqual, el qual apareix en tota la documentació d'aquest període. Fou un substitut del rector durant una llarga malaltia d'aquest? fou un remei arbitrat pel bisbe per redreçar la parròquia, després de la visita pastoral de 1627, veient que no s'havien arreglat les deficiències detec-

tades a la visita de 1623? És un enigma que no hem pogut esbrinar; els documents coneguts no ho aclareixen. L'any 1630 reapareixen les actuacions del rector Gayà.

Pel desembre de 1631 **los pares magistres de la Companya de Jesús**, els jesuïtes Pere Ripoll i Francesc Alzamora, predicaren a la parròquia de Sant Joan una missió popular que començà el dia 13 i tengué una gran acceptació popular (22). El tercer dia de la missió es va veure alterat per un esdeveniment esgarrifós: a sortida de sol, morí penjat a una forca enmig de la plaça, un delinqüent santjoaner, Miquel Mayol, a. **socorrat**, sentenciat a mort el dia 11 anterior pels crims de segrest i resistència armada a l'autoritat (23).

Enigmàticament, els anys 1632 i 1633 la parròquia torna ser regida per un vice-rector, el doctor Mn. Bartomeu Coll, i resta definitivament eclipsada la presència del rector Pere-Joan Gayà. Per aquells anys es va començar un retaule nou per a l'altar major, que Mn. Pere-Joan no va poder veure acabat. Morí el 13 de juny de 1634 (24).

Josep Estelrich i Costa

NOTES:

1. ADM (Arxiu Diocesà de Mallorca), Reg. V de visites pastorals, f. 194.

2. APSJ (Arxiu parroquial de Sant Joan), 21.1, fs. 5v. 7v. 11v. 13v. 17. 22.

3. Vegeu DAMUNT DAMUNT, nro. 20 (gener 1993), pàg. 20.

4. APSJ, 21.1, f. 22

5. AMSJ (Arxiu municipal de Sant Joan), **Llibre de Consells 1596-1615**. Transcripció de Mn. Ramon GAYÀ GALMES, a DOCUMENTA, pàgs. 42-43.

6. Entorn de 1670, el títol del nom de Jesús passà a la capella que segueix ocupant avui, i deixà el lloc a sant Antoni que fins aleshores es trobava a la segona capella de la part dreta. Vegeu

DAMUNT DAMUNT, nro. 16 (setembre 1992), pàg. 28.

7. APSJ, 21.1, f. 21v.

8. APSJ, 21.1, f. 31.

9. La relació que coneixem de rectors de la parròquia, de 1298 a 1541, és incompleta; no consta que cap d'ells fos santjoaner. Vegeu ESTELRICH COSTA, J. **El pujol de Consolació de Sant Joan**. Mallorca, 1993, pàgs. 142-143.

10. APSJ, 21.1, f. 36

11. APSJ, 21.1, fs. 36-49

12. APSJ, 21.1, fs. 47v. 48. 48v.

13. APSJ, 13.1.1., fs. 9-9v.

15. APSJ, 21.1, fs. 50.-53v.

16. APSJ, 21.1, fs. 53-53v.

17. Vegeu ESTELRICH COSTA, J. **El pujol de Consolació...**, cit., pàgs. 88-89.

18. Ibid., pàgs. 113-115.

19. AMSJ, **Llibre de Consells 1619-1632**, f. 98. Transcripció de Mn. Ramon GAYA, a DOCUMENTA, pàg. 190.

20. APSJ, 21.1, f. 67.

21. APSJ, 21.1, 68.

22. AMSJ, **Llibre de Consells 1619-1632**, f. 127. Transcripció de Mn. Ramon GAYÀ, a DOCUMENTA, pàgs. 224-225. Vegeu DAMUNT DAMUNT, nro. 18 (novembre 1992), pàg. 17.

23. MUNTANER BUJOSA, Joan. **Tríptic per la història de la vila de Sant Joan**, a DOCUMENTA, pàgs. 313-314.

24. APSJ, 31.5, pàgs. 35. 76.

Els segons matrimonis

La mort d'un els cònjuges, la infidelitat, els maltractaments, la falta d'enteniement, les toxicomanies... són algunes de les causes més freqüents que provoquen la ruptura d'una parella. Això no obstant, en moltes ocasions els integrants d'aquestes famílies rompudes refan la seva vida formant-ne una altra de nova, bé sigui casant-se de nou o bé simplement convivint amb una altra persona. D'aquestes parelles la majoria tenen fills de la seva anterior unió, que aporten a la nova família.

En aquest article, els contem alguna de les experiències viscudes realment, tot i així per respecte a les persones que ens l'han contada i per preservar la seva intimitat, utilitzarem noms ficticis.

En Francesc va estar anteriorment casat i és el pare d'un fill. Algun temps després que es rompés el seu primer matrimoni va formalitzar una nova relació amb una dona que també havia estat casada anteriorment també mare d'una nina. Ara, després d'uns quants anys, formen una família estable de la qual se'n senten orgullosos i feliços.

-Com es produeix la ruptura d'un matrimoni?

-En el meu cas no fou una situació dramàtica, no discutíem ni hi havia relació, més bé fou un deteriorament progressiu de la relació. El meu cas és similar al de molta gent de la meva generació, els que a hores d'ara tenim al voltant de quaranta anys. Com molts, em vaig casar amb la promesa de sempre, la dona que tant a la seva família com a la meva esperaven que seria la meva esposa, però cap dels dos es va plantejar si realment ens estimàvem prou per formar una família. No hi havia un veritable amor, sinó amistat, i tal vegada per això es pot dir que fou un fracàs compartit, sense que existesqui una sensació de culpabilitat en aquest aspecte.

-En una època en la que encara no era molt corrent una separació matrimonial, com s'ho prengueren la família i els amics?

-Al principi quan et plantes que el teu matrimoni ha d'acabar perquè no funciona, penses que la passa que vols donar et portarà molts problemes amb la família ja que potser no ho entenguin, per no parlar de qüestions de paperassa legal. Jo tenia pressa per posar fi a aquella situació, si vols tenia una postura còmoda, pensava bé, amb el temps ja veurem què passa, i va

passar que aparegué una altra persona a la meua vida, que em va fer decidir per la ruptura. La família al principi hagués preferit que m'aguantàs i intentàs refer el matrimoni, però amb el temps no els hi quedà més remei que acceptar-ho.

Amb els amics va ser més fàcil fer-los entendre que no podia viure en una farsa, dins un matrimoni que ha fracassat.

-Quan un es planteja refer la seva vida amb una altra parella, pensa en la possibilitat de fracassar novament?

-No, no vaig tenir por, ni em vaig plantejar en cap moment que la nova relació pogués acabar malament. Tampoc no m'he aturat mai a comparar la meua dona amb l'anterior. Sí que et puc dir que la meua dona va tenir els seus dubtes al principi, donat que la seva anterior relació es va rompre d'una forma més dolorosa, ella s'ho va pensar més.

-Canvia alguna cosa, alguna actitud anterior en la nova relació?

-No. Els meus costums són els mateixos, tampoc no he hagut de renunciar ni deixar de banda res del meu caràcter. Sóc com sóc i he procurat adaptar-me a la forma de ser de la meua dona, tampoc no l'hi vaig demanar que canviàs res.

-Les víctimes d'una ruptura matrimonial solen ésser els seus fills: com ho assumeixen els vostres?

-Bé, a penes varen notar la ruptura atès que eren molt petits, el meu fill tan sols tenia dos anys i la filla de la meua dona un any més.

Quan tots dos vàrem decidir formar una nova família ells s'hi adaptaren molt bé i ara són com dos germans, tenen entre ells una autèntica relació d'estimació i amistat. També és cert que nosaltres en tot moment hem procurat no utilitzar els nins com a armari llançadissa amb els nostres ex-cònjuges. És cert que vàrem passar èpoques molt dures, ja que en un determinat moment el meu fill va haver de decidir, per qüestions legals, amb qui volia viure i com és lògic va decidir que amb la seva mare, que viu fora de Balears. És dur haver-se de separar d'un fill, però quan estam junts la relació encara és més estreta que si el tengués tots els dies. Tampoc no es tracta de consentir-li tot perquè estigui lluny. Tampoc no s'ha de caure en l'equivocació de parlar-li malament de la seva mare, això seria com fer-li prendre partit per un o per l'altre i un fill no se li pot fer això.

-Què heu guanyat amb la nova família?

-Una estabilitat afectiva molt important. Quan ets feliç, tens comunicació amb la teua parella i uns fills que et volen i respecten igualment que tu a ells, no fa falta molt més per viure.

d'«Anells»

VIII Temporada d'òpera

“Els contes d'Hoffman” de Jacques Offenbach, és una obra més aviat complicada, que té pròleg, tres actes i epíleg, i molts de personatges, si bé alguns cantants en representen més d'un.

La dissort del poeta Hoffman, un conegut gat, és contada pel tenor Claude Robin Pelletier, protagonista i narrador de les tres historietes, que aguanta en escena quasi quatre hores, té una hermosa i àgil veu.

Extraordinàries les interpretacions de la mezzosoprà Itxaro Mentxaca, interpretant a Nicklausse, l'inseparable jove company d'Hoffman. El bariton Dean Peterson que representà els quatre personatges diabòlics. Angeles Blancas interpretant Olfimpia; Raquel Pierotti a Guiulietta i la manacorina Paula Rosselló interpretant Antònia.

Magnífica la interpretació musical de l'Orquestra Simfònica de Balears “Ciutat de Palma” dirigida per Marco Armiliato i la del Cor del Teatre Principal, del que ha dit aquest extraordinari director “Un sorprenent cor, molt bo, molt compacte i hermós en tots els seus matisos. Hi ha una gran feina de conjunt i molt bona feina de direcció. És un dels millors que conec, es poden sentir molt satisfets”.

Per acabar diré que “Els contes d'Hoffman” han aconseguit un bon èxit. Que hermós és sentir cantar així.

Carles Costa i Salom